

наги, както и днес, е притежавала и демонстрирала (пряко или косвено) своя подчертано инструментален характер и функционална мисия, макар да нанася много нови и съществени черти и линии върху портрета на етничната, етнорелигиозната, етнокултурната, етнолингвистичната и пр. физиономия на представителите от конкретните цигански групи, обитаващи едно или друго (географско и социално) пространство. И тъкмо поради това преферираното съзнание и самосъзнание е било и е своеобразна „визитна картичка“, завоалирана и мистифицирана „покана“ за по-друго отношение и реактивност към неговите носители от страна на иноетничните субекти, а също и на хетерогенните групи в общото ромско пространство. Те са били фактор за по-различно квалифициране на субектите на такова съзнание и самосъзнание, на тяхното етнично, религиозно, културно, езиково, социално и пр. място и роля в структурираното социално пространство. Пространство, населено и от „свои“ (с хомогенен и хетерогенен етничен произход и принадлежност), и от „чужди“ (също с различен или с аналогичен етногенезис и дефинитивност).

Разбира се, амбивалентността в преферираността на ромското самосъзнание не е уникално явление. Такава амбивалентност, спотайваща се и извираща чрез преферираност на етнично самосъзнателното депозирание на идентичността, е валидна за много етноси, които са били поставени в подобна социопространствена ситуация.

Амбивалентността в ромското етнично съзнание невинаги се разбира в нейната органична връзка и взаимоотношеност от „съществуващите“ и „дължимите“ проекции за социалния статус на съответните цигански субекти (групови или персонални). Тоест тя невинаги се разглежда в съответствие с реализиращата се или с предстоящата (необходима, преферирана или очаквана) мобилност в различните пластове на социално структурираното пространство на действителността, обществената практика, социалните връзки и т. н.

**Амбивалентността се разкрива по своему и в религиозното съзнание и самосъзнание на субекта.** Трябва обаче да се има предвид, че самото религиозно съзнание и самосъзнание е специфично раздвоено, разпокъсано между съобразяването с изискванията за житейс-